

عنوان بخش

مباحث عمومی شهرسازی و برنامه ریزی
شهری، تاریخ شهر و شهرنشینی

موضوع‌شناسی مشکلات شهری:

- موضوع‌شناسی مسائل شهری مهم‌ترین مرحله‌ی تهیه طرح‌های شهری است.
- مسائل برخاسته از شهر که برنامه‌ریزان شهری را به چالش می‌کشاند، طبیعت متفاوتی دارند. این مشکلات ممکن است عللی چون اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، کالبدی (فیزیکی، معماری و شهرسازی) و ... داشته باشند، از این رو درک این مسائل و مشکلات برخاسته از عوامل مختلف به مهارت‌ها و تخصص‌های ویژه‌ای نیاز دارد.
- **برنامه‌ریزی شهری به دلیل نیاز اجتناب‌ناپذیرش به موضوع‌شناسی مسائل شهری بر چهار رکن اساسی متکی است:**

- ✓ اطلاعات جغرافیایی از بستر محیطی؛
- ✓ اطلاعات مهندسی شهرسازی و معماری و سایر نیازهای فنی؛
- ✓ اطلاعات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی از جمعیتی که در شهرها زندگی می‌کنند؛
- ✓ اطلاعات مدیریتی که از آنچه ایجاد و احداث شده به نحو احسن بهره‌برداری کرده و استمرار عملکرد آن‌ها را مدیریت کند.

پیشینه‌ی تاریخی شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری در ایران

✓ ویژگی‌های کلی شهرسازی و عوامل تأثیرگذار بر آن:

- میزان تأثیرگذاری عوامل محیطی و دفاعی در گذشته بیش از امروز بوده است؛ چرا که شهرها عموماً در نقاطی به وجود می‌آمدند که پسرانه‌ی کشاورزی وسیعی داشتند یا این که از نظر امنیتی به راحتی از آن‌ها دفاع می‌شد.
- در گذشته وسعت و اهمیت شهرها به عوامل مساعد طبیعی بسیاری وابسته بود. هنوز هم میان توزیع جغرافیایی شهرها و مناطق مساعد طبیعی انطباق بسیاری وجود دارد. به طوری که بیشتر شهرها در کنار یا مرکز یک حوزه‌ی کشاورزی فعال قرار گرفته‌اند.
- به تدریج با توسعه فناوری و فراهم آمدن استفاده از تجهیزات فنی، نقش عوامل محیطی و دفاعی تا حدود زیادی کاهش یافته است.

ویژگی‌های کلی شهرسازی را به شرح ذیل می‌توان برشمرد:

۱- توجه به عامل دفاعی و تأمین امنیت:

- در احداث و توسعه‌ی شهرهای ایران، توان دفاعی در مقابل یورش‌های خارجی و داخلی نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای داشت، ضمن این که شهرهای مرزی و همسایه اقوام و مناطق شورشی همواره نیروهای دفاعی لازم را در خود جای می‌دادند، از استحکامات دفاعی کافی نیز برخوردار بودند.




✓ عوامل تهدیدکننده‌ی امنیت شهرها عبارت بودند از:

الف) عوامل خارجی یا قدرت‌های رقیب ایران:

- در مناطق غربی و شرقی ایران قدرت‌های سیاسی و نظامی قوی به وجود آمدند که برای اهداف توسعه‌طلبی خود باید از فلات ایران می‌گذشتند، از این رو یونانیان، رومی‌ها، اعراب، مغول‌ها و قبایل بیابانگرد آسیای مرکزی به این منظور به شهرهای ایران هجوم می‌آوردند.
- این تجربه‌ی تاریخی موجب شده بود که شهرهای واقع در مرزهای شرقی و غربی کشور تجهیزات دفاعی مناسبی داشته باشند تا بتوانند در همان مرزها از نفوذ بیگانگان جلوگیری کنند.
- تغییر پایتخت‌ها نیز از دوران باستان تا دوره‌های اخیر تا حدودی به علت اهداف دفاعی انجام می‌گرفت. این تغییرها را از دوره‌ی هخامنشیان تا ساسانیان و سپس در دوره‌ی صفویه، که پایتخت از اردبیل به تبریز و سپس به قزوین و اصفهان منتقل شد، در همین رابطه می‌توان توجیه کرد.


ب) عوامل داخلی یا ایالات و عشایر کوچنده:

- در ایران جوامع کوچنده در مقابل جوامع یکجانشین، یعنی شهری و روستایی قرار داشت. عادات، رفتار، فرهنگ، اقتصاد و مناسبات اجتماعی میان این دو گروه بسیار متفاوت بود تا جایی که می‌توان گفت نظام زیست و معیشت یکجانشین ماهیت دفاعی و کوچ‌نشین ماهیت تهاجمی داشت.

 **نکته‌برتره:** ارک یا کهندژ تنها محله‌ای بود که در درون حصارهای شهر با حصار دومی از سایر محله‌ها جدا می‌شد. بهترین نمونه‌ی برج‌مانده از الگوی شهرسازی سنتی در ایران ارک قدیم بم و اجزاء آن است.

۲- تأکید بر وجود منابع آب مطمئن:

- در گذشته نیز مانند امروز آب نقش تعیین‌کننده‌ای در استقرار و توسعه شهری داشت. چه بسا شهرهایی که به علت از بین رفتن منابع آبی دچار ویرانی شده‌اند که شهر تاریخی سیراف در جنوب ایران از آن جمله است.
- اهمیت آب در حیات و شکوفایی جوامع شهری تا حدی است که **ویت فوکل** تمدن‌های مشرق زمین را به وجود آن وابسته می‌داند و از این تمدن‌ها به عنوان تمدن آبی یا جوامع وابسته به آب نام می‌برد.
- **یوجویچ** نیز بر این باور است که وضعیت هر تمدنی را باید با جایگاه یا سهم زیرساخت‌های مربوط به آب در کل زیرساخت‌های آن تمدن اندازه‌گیری کرد.

 **نکته‌برتره:** به طور کلی سیر تمدن مدنیت، از جمله شهرنشینی به عنوان بردار اصلی آن به شدت به آب وابسته است.

- وابستگی شهرها به منابع آبی نه تنها به علت نیاز شهرنشینان به آب آشامیدنی است، بلکه بیشتر به این علت است که در گذشته، بسیاری از شهرنشینان کشاورز بودند و زمین‌های اطراف شهرهای خود را به زیر کشت می‌بردند و برای این منظور به آب نیاز داشتند.
- در گذشته آب علاوه بر نحوه‌ی مکان‌یابی شهر و توزیع فضایی آن در چگونگی شکل‌گیری کالبدی شهر نیز مؤثر بوده است؛ مانند اصفهان که در دو طرف زاینده رود به شکل طولی گسترش یافته است.
- شهرها در مناطق خشک برای حفظ آب، آب‌انبارهای عمومی داشتند و هر محله‌ای با توجه به اندازه، وسعت و میزان جمعیت خود آب‌انبار یا آب‌انبارهایی داشت، معمولاً آب‌انبار در وسط محله احداث می‌شد.
- یکی از مشخصه‌های شهرهای واقع در مناطق خشک آب‌انبار است.

۳- تأکید بر رعایت جدایی‌گزینی عملکردی و اجتماعی:

- رعایت و تأکید بر انواع جدایی‌گزینی‌ها در ادوار مختلف از ویژگی‌های کلی شهرسازی بوده که در شکل‌گیری شهرها نقش داشته است.
- در دوره‌ی ساسانیان شهرها متناسب با منزلت اقتصادی و اجتماعی شهروندان به محله‌های جداگانه‌ای تقسیم می‌شد و این تقسیم‌بندی امر پذیرفته‌شده‌ای بود.
- در دوره‌ی اسلامی نیز با وجود شعار برابری انسان‌ها و از بین رفتن اشکال سنتی جدایی‌گزینی، شکل جدیدی از آن، براساس باورهای دینی میان مسلمانان و غیرمسلمانان به وجود آمد. وجود محله‌های یهودی‌نشین در یزد و اصفهان، مسیحیان در جلفای اصفهان و همچنین زرتشتیان در یزد و کرمان و بم از مصادیق بارز این گونه جدایی‌گزینی است.
- شکل دیگری از جدایی‌گزینی در شهرهای ایران برمبنای مصالح سیاسی انجام گرفته که به جدایی قومی معروف است. طی این جدایی، گروه‌های قومی مخالف حکومت‌های وقت به اجبار در محله‌های خاصی ساکن شده‌اند. مهم‌ترین شاخص جدایی‌گزینی از دید برنامه‌ریزی شهری، جدایی‌گزینی عملکردی بود.

✓ براساس این شاخص شهرها به حوزه‌های ذیل تقسیم می‌شد:

- ۱- ارک یا کهن‌دژ که محل استقرار حکومت و دیوان‌خانه (عوامل اجرایی) دولت بود و با دیواری از بقیه شهر جدا می‌شد؛ ۲- شارستان که محل سکونت مردم بود و به محله‌هایی مختلف تقسیم می‌شد؛ ۳- بازار یا محل دادوستد؛ ۴- ربض یا زمین‌های حاشیه‌ای واقع در درون حصار بود.

۴- تأکید بر پایتخت‌ها:

- در شهرسازی ایران و تاریخ تحولات شهری آن، توجه به پایتخت‌ها به منزله‌ی عامل توسعه و ویژه، جایگاه خاصی دارد.
- انتخاب پایتخت به هر دلیلی که صورت گرفته باشد، سیمای شهرها را به شدت دگرگون کرده است و این عملکرد هویت جدیدی به پایتخت می‌دهد. به تعبیری حتی گفته شده که طی قرون دهم تا سیزدهم هجری قمری تنها پایتخت‌ها رونق داشتند و بقیه شهرها تقریباً به حال خود رها شده بودند.
- امروزه با وجود تغییر جهت سرمایه‌گذاری‌های دولتی از پایتخت به سمت سایر مناطق کشور، باز هم تهران پررونق‌ترین شهر کشور به شمار می‌آید و علت آن را بایستی در سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی جستجو کرد.

۵- رعایت اصول کلی در ساخت شبکه گذرگاهی:

- ✓ در گذشته احداث شبکه‌ی گذرگاهی شهرها هر چند ممکن بود ضوابط و قانونمندی‌های خاصی نداشته باشد، اما تابع اصول کلی به شرح ذیل بود: الف) راه‌های اصلی کاروان‌رو پس از ورود به شهر تقریباً به طور مستقیم به بازار ختم می‌شد؛ ب) محدود بودن راه‌های دسترسی و ورود به ارک یا کهن‌دژ به علت رعایت اصول ایمنی و امنیتی؛ ج) بسنده کردن به کوچه‌های تنگ و باریک به عنوان شریان‌های گذرگاهی در سطح محله‌ها و پرهیز از احداث خیابان‌های وسیع به علت ملاحظات دفاعی؛ د) استفاده از کوچه‌های بن‌بست و پرپیچ و خم در سطح کوی‌ها و برزن‌ها به علت ملاحظات دفاعی؛ ه) احداث راه‌های زیرزمینی یا مخفی برای گریز از شهر در مواقع بحرانی؛ و) احداث برخی گذرگاه‌های مسقف در شهرهای مناطق گرمسیری یا پرباران.



۶- رعایت بعضی ضوابط و اصول کلی معماری و شهرسازی:

■ گذشته از رعایت بعضی ضوابط کلان مانند شرایط جغرافیایی، جدایی‌گزینی، امنیت و دفاع، تأمین آب، به بعضی ملاحظات بومی و محلی در شهرسازی و معماری نیز توجه می‌شد. معماری رایج و شهرسازی وابسته به آن تابعی بود از متغیرهای مصالح ساختمانی، دانش فنی و اعتقادات و باورهای دینی. در مناطق مختلف متناسب با آنچه طبیعت از انواع مصالح ساختمانی مانند سنگ، چوب و گل در اختیار انسان می‌گذاشت از آن‌ها استفاده می‌کرد. با در نظر گرفتن شرایط آب و هوایی و جغرافیایی هر منطقه، شهرسازی و معماری ویژگی‌های خاص خود را داشت. تأثیر باورهای دینی نیز در ساخت شهرها به سهم خود فراوانی دارد. در دوران قبل از اسلام، شهرها به تبعیت از چهار جهت اصلی و با چهار دروازه به چهار بخش تقسیم می‌شدند یا بناهای مذهبی چه در دوره قبل و چه بعد از اسلام برجستگی و نمود خاص خود را داشتند و در توسعه‌ی شهری مؤثر بوده‌اند.

■ استفاده از معماری متنوع برای سازگاری با شرایط محیطی به ابداع شیوه‌هایی منجر شد که هنوز هم در جای خود اهمیت دارد. تأکید و توجه بیشتر به معماری داخلی و ساده‌سازی نمای خارجی به علت ملاحظات ایمنی و حقوقی یکی از موارد دیگر است. به طوری که برخی این شیوه‌ی معماری را که سیمای شهری ساده و بی‌پیرایه‌ای ارائه می‌دهد از درون‌گرایی مردمان شهری ایران می‌دانند.

نخستین اقدامات در زمینه شهرسازی جدید

۱- اقدامات دوره‌ی قاجار:

نکات برتر

① انتخاب تهران برای پایتخت قاجارها را باید نقطه‌ی عطفی در تاریخ توسعه‌ی شهری و شهرسازی دانست. ② با تأکید بر همان ویژگی‌های سنتی، یعنی پایتخت محوری، نخستین تحولات در زمینه‌های شهرسازی در دوره‌ی ناصرالدین‌شاه انجام گرفت. وی طی سفرهای خود به اروپا به شدت تحت تأثیر نوگرایی اروپاییان در همه زمینه‌ها، از جمله شهرسازی قرار گرفت. ③ شاخص‌ترین خیابان دوره ناصری خیابان لاله‌زار در تهران است که به سبک خیابان‌های اروپایی به خصوص شانزله‌یزه طراحی شده بود.

■ با ورود اولین اتومبیل به ایران به وسیله‌ی مظفرالدین‌شاه و دنباله‌روی رجال و اشراف دوره‌ی قاجار از وی به تدریج تعداد اتومبیل در تهران و شهرهای بزرگ افزایش یافت و ضرورت تعریض و تجهیز خیابان‌های شهری برای آمد و شد وسیله‌ی نقلیه جدید بیشتر شد.

■ با وجود تمایل یا تظاهر قاجار به تجدد و نوگرایی، آنان نتوانستند از فرصت‌های جدید برای نوسازی جامعه‌ی سنتی و همسویی با روند تحولات جهانی استفاده کنند.

■ در شرایطی که حکومت نتواند پیش‌تاز گذار از سنت به نوگرایی باشد، مردم از حکومت پیشی خواهند گرفت. تضاد میان حکومت و مردم مهم‌ترین عاملی بود که در انقلاب مشروطه تجلی یافت.

■ امضای فرمان مشروطه در سال ۱۲۸۵ ش. (۱۹۰۶ م) به وسیله‌ی مظفرالدین‌شاه حکم انقراض قاجاریه بود که چند سال بعد با کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ ش. عملی شد.

■ قاجار آنچنان در سنت خویش فرو رفته بود که از درک ضرورت‌های زمان و همسویی با روند تحولات جهانی غافل ماند و ناگزیر از صحنه قدرت حذف شد. بدون این که بتواند اقدامی در خور نیاز جامعه، از جمله در زمینه‌ی شهرسازی و شهرنشینی انجام دهد.

۲- اقدامات دوره‌ی پهلوی اول:

✓ انقلاب مشروطه و تأثیر آن بر تصمیم‌گیری‌های دوره‌ی پهلوی:

■ مشروطیت را می‌توان مهم‌ترین چالش اجتماعی در تاریخ معاصر ایران به شمار آورد. نقطه‌ی اصلی آن تأسیس دارالفنون در سال ۱۲۳۰ ش. و اعزام نخستین گروه دانشجویان به خارج و بازگشت آنان بود.

✓ چند ویژگی مهم مشروطه که مستقیم و غیرمستقیم بر تصمیم‌گیری‌های آینده‌ی شهرها و

روند شهرنشینی تأثیر گذاشته است؛ عبارت‌اند از:

✓ انقلاب مشروطه انقلابی شهری بود و بردار اصلی آن را عناصر شهری و نه روستایی و کوچنده تشکیل می‌دادند.
 ✓ مخالفان انقلاب مشروطه، یعنی حکومت قاجار و سران ایلات و زمین‌داران وابسته به حکومت، پایگاه اجتماعی و اقتصادی خود را به طور عمده در جوامع غیرشهری، یعنی روستایی و عشایری می‌دانستند و به همین دلیل پیوندی میان منافع خود با تحولات جوامع شهری نمی‌دیدند.

✓ سه نیروی مهم و رهبری‌کننده‌ی اعتراض‌های مردمی، یعنی روحانیون، روشنفکران و بازاریان همگی شهری بودند و خاستگاه اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی آن‌ها نهادهای مستقر در شهرها بود.

✓ خواسته‌های اقتصادی مشروطیت، یعنی پیوند با بازارهای جهانی، با خواسته‌های سوداگران کشورهای صنعتی و بازاریابی کالای آن‌ها انطباق کامل داشت.

✓ قوانینی که در همان سال‌های اولیه تشکیل مجلس شورای ملی به تصویب رسید، بیشتر نیازهای حقوقی و قانونی شهروندان را مدنظر قرار داد و به طور عمده در مسیر تثبیت جایگاه حقوقی آنان قدم برداشت.

✓ ترکیب اجتماعی نمایندگان مجلس نشان داد که رهبران سه گروه اصلی، یعنی روحانیون، روشنفکران و بازاریان نفوذ بسیاری دارند.

✓ اهداف و راهکارهای انقلاب مشروطه به بردار حکومتی جدید و سازمان اداری کارآمدی نیاز داشت که ساختار حکومت قاجار نمی‌توانست آن را تحقق بخشد و به همین دلیل حذف قاجار و روی کار آمدن نظام دیوان‌سالاری جدید امری اجتناب‌ناپذیر بود.

✓ به طور کلی دستاوردهای انقلاب مشروطه جوامع شهری را بیش از جوامع روستایی و کوچنده تحت‌تأثیر خود قرار داد؛ از این رو اگر بگوییم که انقلاب مشروطه، "انقلابی شهر محور و شهرمدار" بود و در جهت تثبیت و تأمین منافع عناصر شهری قدم برداشت سخن بیهوده‌ای نیست.

✓ اصلاح شبکه گذرگاهی شهرها: احداث خیابان نمادی از نوگرایی بود که در آن از شیوه‌ی شهرسازی

هوسمان در دهه‌ی ۱۹۲۰ اروپا الهام گرفته شده بود. طرح اصلاح شبکه گذرگاهی ابتدا برای تهران و سپس برخی شهرها تهیه و به اجرا گذاشته شد.

■ در سال ۱۳۰۹ اولین نقشه‌ی تغییرات شهری به نام "نقشه‌ی خیابان‌ها" تهیه و تا سال ۱۳۱۳ در سطح شهر اجرا گردید.



✓ **نظام اجرایی و تشکیلات برنامه‌ریزی شهری:** برنامه‌ریزی شهری از مرحله‌ی موضوع‌شناسی، سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری و تهیه تا تصویب به سازمان‌های اجرایی متناسب با خود نیاز دارد. در ایران به دلایل مختلف وزارتخانه‌ها و نهادهای متعددی در برنامه‌ریزی شهری دخالت دارند.

نهادهای دخیل در برنامه‌ریزی شهری، وظایف و حدود فعالیت هر یک

۱- وزارت مسکن و شهرسازی:

■ هسته اولیه این وزارتخانه در وزارت داخله (کشور) و در زمان رضاشاه به وجود آمد. مهندسان ایرانی و آلمانی که در احداث میادین و خیابان‌های تهران فعالیت می‌کردند و تغییرات کالبدی جدید زیر نظر آنان انجام می‌شد در دفتری به نام "دفتر فنی" در وزارت کشور مستقر شدند.

■ با توسعه‌ی تدریجی فعالیت‌های دفتر فنی و افزایش حجم کار آن از یک سو و ضرورت مدیریت طرح‌های توسعه شهری و هدایت آن‌ها از سوی دیگر، این دفتر سرانجام در سال ۱۳۴۳ به وزارت آبادانی و مسکن تبدیل شد.

■ در سال ۱۳۵۳ نام وزارتخانه آبادانی و مسکن با شرح وظایف جدید به وزارت مسکن و شهرسازی تغییر یافت و بدین ترتیب برای اولین بار شهرهای کشور در حوزه‌ی مسئولیت یک وزارتخانه قرار گرفتند.

نکات برتر

✓ وزارت مسکن و شهرسازی در حوزه‌های مختلف زمین، مسکن شهری و روستایی و شهرسازی و معماری فعالیت دارد. این وزارتخانه مانند سایر وزارتخانه‌ها کارکرد سیاسی نیز دارد؛ یعنی ملزم به رعایت سیاست‌های کلی کشور در زمینه‌های مسکن و شهرسازی است؛ همچنین کارکرد عمرانی نیز دارد؛ یعنی عهده‌دار تهیه و اجرای برنامه‌های عمرانی در قالب انواع طرح‌های مرتبط است.

✓ مهم‌ترین وظایف وزارت مسکن و شهرسازی عبارت است از:

- ✓ تدوین سیاست‌های کلی بخش مسکن، شهرسازی و زمین در کشور؛
- ✓ سیاست‌گذاری و اتخاذ تصمیم‌های کلان برای هدایت بخش؛
- ✓ نظارت بر تهیه و تصویب طرح‌های جامع و تفصیلی شهرهای بزرگ و کوچک؛
- ✓ ساخت‌وساز مسکن برای برقراری تعادل میان عرضه و تقاضا؛
- ✓ پشتیبانی مالی و اعطای وام از طریق بانک مسکن به متقاضیان ساخت‌وساز مسکن؛
- ✓ تعریف سیاست‌های کلی و الزام‌های کاربری زمین و تغییرات آن؛
- ✓ اجرای پروژه‌های ساخت ساختمان‌های دولتی و نظارت بر آن‌ها.

۲- وزارت کشور:

■ وزارت کشور نخستین وزارتخانه‌ای است که در نظام اجرایی کشور وظیفه‌ی مدیریت شهری و هدایت طرح‌های توسعه شهری را برعهده دارد.

■ وزارت کشور در حوزه‌ی فعالیت عمرانی خود دفتر فنی دارد که نظارت بر تهیه‌ی طرح‌های هادی و تصویب آن از طریق این دفتر انجام می‌گیرد.

۱ ۲ ۳ ۴

۹۷- در کدام عبارت غلط املائی یافت می‌شود؟

- (۱) جباری که در فطرت کاینات به وزیر و مشیر و معونت و مطاهرت محتاج نگشت.
- (۲) برای هدایت و ارشاد رسولان فرستاد تا خلق را از ظلمت جهل و ظلالت برهانند.
- (۳) اکنون شمتی از محاسن عدل که پادشاهان را سمین تر حلیتی است یاد کرده شود.
- (۴) درود و سلام و تحیت و صلوات ایزدی بر ذات معظم مصطفی و اصحاب و اتباع و یاران

۱ ۲ ۳ ۴

۹۸- صورت املائی کدام یک از موارد زیر صحیح است؟

- (۱) هر سر موی مرا با تو هزاران کار است / ما کجاییم و ملامتگر بیکار کجاست؟
- (۲) مرید پسر مغانم زمن مرنج این شیخ / چرا که وعده تو کردی و او بجا آورد
- (۳) حافظ ار بر صدر نشیند ز عالی مشربی است / عاشق دردی کشاندر بند مال و جاه نیست
- (۴) زاهد شراب کوثر و حافظ پیاله خواست / تا در میانه خواسته کردگار چیست؟

۱ ۲ ۳ ۴

۹۹- در کدام مورد املائی واژه با توجه به معنی مقابل آن غلط است؟

- (۱) معطوف: خوگرفته (۲) سیاع: درندگان (۳) نقض: شکستن (۴) نعت: وصف کردن

۱ ۲ ۳ ۴

۱۰۰- واژه‌های کدام مورد صفت لیاقت محسوب می‌شوند؟

- (۱) بی‌خردی - دشمنی (۲) پوشیدنی - خوابیدنی (۳) پاکدامنی - بزرگی (۴) نویسندگی - تشنگی

۱ ۲ ۳ ۴

۱۰۱- در کدام گروه کلمه ساختمان واژه‌ها متفاوت است؟

- (۱) هنرستان، سروستان (۲) نمکزار، لاله‌زار (۳) سازگار، آفریدگار (۴) سحرگاه، خوابگاه

۱ ۲ ۳ ۴

۱۰۲- در کدام گروه غلط املائی یافت می‌شود؟

- (۱) عجز و لابه - واثق و معتمد (۲) محمل و کجاوه - زنجیر و مسلسل

۱ ۲ ۳ ۴

- (۳) گزیر و گریز - مذلت و خواری (۴) باطن و ضمیر - مهمل و بیهوده

۱ ۲ ۳ ۴

۱۰۳- در کدام گروه کلمه غلط املائی وجود دارد؟

- (۱) حشر و رستخیز - طره سنبل (۲) صحیفه و دفتر - مقهور و مقلوب

۱ ۲ ۳ ۴

- (۳) رقت و نازکدلی - نسیان و فراموشی (۴) تعارض و تفاوت - سیره و فاخته

۱ ۲ ۳ ۴

۱۰۴- در کدام عبارت کژتابی وجود دارد؟

- (۱) با خواندن هر متن داستانی باید به درون مایه و محتوای آن بیاندیشیم.

۱ ۲ ۳ ۴

- (۲) دخترک مانند پدرش تصویری از چهره مادرش کشید.

۱ ۲ ۳ ۴

- (۳) جوانان نیک بخت، اندرز خیرخواهان را می‌پذیرند.

۱ ۲ ۳ ۴

- (۴) ادبیات داستانی، همه آثار روایی را در برمی‌گیرند.

۱ ۲ ۳ ۴

۱۰۵- کاربرد کدام پسوند با همه واژه‌های (بو، گل، تاک) مناسب و معمول است؟

- (۱) ستان (۲) زار (۳) کده (۴) گاه

۱ ۲ ۳ ۴

۱۰۶- در کدام گروه اسمی غلط املائی وجود دارد؟

- (۱) صلح، ارحام، خواستگاه اجتماعی (۲) انیس و مالوف، قصر امل

۱ ۲ ۳ ۴

- (۳) ابا و امتناع، غلیان درونی (۴) ساطع و درخشان، محظور و رودربایستی

۱ ۲ ۳ ۴

۱۰۷- در بیت زیر نقش واژه‌های خدا، تو، مردانه به ترتیب کدام‌اند؟

خدا یار تو باشد در دو عالم / چو مردانه در این ره می‌زنی دم

- (۱) نهاد، مضاف‌الیه، قید (۲) مسند، نهاد، متمم (۳) نهاد، مسند، قید (۴) مسند، مضاف‌الیه، متمم